

ዳኞች፡-

ተኸሊት ይመስል

ተፈሪ ገብሩ (ዶ/ር)

ቀነዓ ቂጣታ

ተሾመ ሸፈራወ

አብዬ ካሳሁን

- አመልካቾች፡-**
- 1. አቶ ብሩክ ኃ/መስቀል
  - 2. አቶ ኤሊያስ ኃ/መስቀል
  - 3. አቶ ኢዩብ ኃ/መስቀል
- } አልቀረቡም

ተጠሪ፡- አቶ ነብዩ ኃ/መስቀል -ቀርቦዋል

መዝገቡ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል።

ፍርድ

ጉዳዩ የእርቅ ስምምነት ይፈጸምልኝ በሚል በቀረበው ክስ መነሻነት የተሰጠው ወሳኔ መሠረታዊ የህግ ስህተት የተፈጸመበት ነው። በሚል የቀረበውን የሰበር አቤቱታ የሚመለከት ነው። ክርክሩ የተጀመረው በፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት አመልካቾች ከሳሽ፣ ተጠሪ ደግሞ ተከሳሽ በመሆን ተከራክረዋል።

አመልካቾች ለፍርድ ቤቱ ያቀረቡት ክስ ይዘትም በአጭሩ በን/ስ/ላ/ክ/ከ/ወረዳ 09 ቀበሌ ወሰጥ የሚገኝ እና ቁጥሩ 7251 የሆነው ቤት ግራ ቀኝ በወርስ አግኝተን የጋራችን የሆነውን ቤት በተመለከተ በ19/10/07 ዓ.ም በመካከላችን የተደረገ የእርቅ

ስምምነት ወል ይፈጸምልን የሚል ነው። ተጠሪ በበኩሉ የእርቅ ስምምነቱ እንዲፀድቅ ቀደም ሲል ለፍርድ ቤት ቀርቦ ተቀባይነት ያላገኘ መሆኑን፤ ከላሾች የእርቅ ስምምነት ነው በማለት ያቀረቡትም የቤቱን ካርታ የማይገልጽ በመሆኑ የቀረበው ክስ ተቀባይነት የለውም በማለት ተከራክረዋል።

ጉዳዩ በመጀመሪያ የቀረበለት ፍርድ ቤትም ከግራ ቀኝ በዚህ መልኩ የቀረበውን ክርክር እና ማስረጃ ከሰማ በኋላ ለክርክሩ መነሻ የሆነው ቤት ካርታ የሌለው እና ብረትነቱም የመንግስት ሆኖ ቀበሌ የሚያስተዳድረው መሆኑ መረጋገጡን ገልጾ አመልካቾች ክስ የማቅረብ መብት የላቸውም በማለት ወስኗል። አመልካቾች ይህን ወሳኔ ባለመቀበል ለፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ይግባኝ ያቀረቡ ቢሆንም፤ ይግባኝ ሰሚዉ ፍርድ ቤት አመልካቾች ለክላቸው መሠረት ያደረጉት የእርቅ ስምምነት በየትኛው ላይ እንደሚፈጸም የማያመለክት መሆኑን ጠቅሶ የቀረበውን ይግባኝ ሰርዞታል።

ይህ የሰበር አቤቱታ የቀረበው ይህንን ወሳኔ በመቃወም ለማስለወጥ ሲሆን፤ አመልካቾች በቀን 23/12/09 ዓ.ም ተዘጋጅቶ በጠበቃቸው አማካይነት በቀረበው ሦስት ገጽ የሰበር አቤቱታ የስር ፍርድ ቤቶች ወሳኔ መሠረታዊ የሆነ የህግ ስህተት የተፈጸመበት ነው የሚሉባቸውን ምክንያቶች በመዘርዘር ታርሞ ይወሰንላቸው ዘንድ ዳኝነት ጠይቀዋል። አቤቱታው ተመርምሮ ያስቀርባል በመባሉም ተጠሪ በተደረገለት ጥሪ መሠረት ቀርቦ ግራ ቀኝ ክርክራቸውን በጽሑፍ ተለዋዉጠዋል።

የጉዳዩ አመጣጥ አጠር አጠር ባለ መልኩ ከፍ ሲል የተመለከተውን ሲመስል፤ ይህ ችሎትም ለሰበር አቤቱታው ምክንያት የሆነውን ወሳኔ ከግራ ቀኝ ክርክር እና ለጉዳዩ አግባብነት ካላቸው ድንጋጌዎች ጋር በማገናዘብ መዘገቡን እንደሚከተለው መርምሮታል። አመልካቾች በስር ፍርድ ቤት ባቀረቡት ክስ ለጠየቁት ዳኝነት መሠረት ያደረጉት በግራ ቀኝ መካከል በ19/10/2007 ዓ.ም ተደረገ የተባለውን የእርቅ ስምምነት ነው። ተጠሪ በበኩሉ ስምምነቱ ለአፈፃፀም ቀርቦ ተቀባይነት ማጣቱን ጠቅሶ ተከራክሯል። ግራ ቀኙ በዚህ መልኩ ካቀረቡት ክርክር አኳያ በፍ/ሥ/ሥርዓት ህጉ አንቀጽ 246(1) መሠረት ተይዞ እልባት ማግኘት የሚገባው ትክክለኛ ጭብጥ በፍርድ ቤት ሊፈጸም የሚችል በግራ ቀኝ መካከል የተደረገ የእርቅ ስምምነት መኖር አለመኖሩ ነው። የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የአመልካቾችን ክስ ወድቅ ያደረገው

ለክርክሩ ምክንያት ለሆነው የእርቅ ስምምነት መነሻ የሆነው ቤት ካርታ የሌለው እና የመንግስት መሆኑን በመጥቀስ ነው። ይህም የሚያሳየው የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ከቤቱ ባለቤትነት ጋር በተያያዘ በግራ ቀኝ የተነሳ ክርክር ሳይኖር ከፍ/ሥ/ሥርዓት ህጉ አንቀጽ 182 በሚፃረር መልኩ ከክርክሩ ጭብጥ ወጪ በመወጣት ወሳኔ መስጠቱን በመሆኑ ሊታረም የሚገባው ነው ብለናል።

በሌላ በኩል አመልካቾች ለክላቸው መሠረት ያደረጉት የእርቅ ስምምነት ተገቢውን የፍሬ ነገር መግለጫ ያልያዘ እና ስምምነቱ በየትኛው ቤት ላይ እንደሚፈጸም የማያመለክት ስለመሆኑ የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት አረጋግጦ ለዚህ ሰበር አቤቱታ ምክንያት የሆነውን ትዕዛዝ መስጠቱን ተመልክተናል። አመልካቾች ለዚህ ሰበር ችሎት ባቀረቡት አቤቱታም ተጠሪ ስምምነቱ ሊፈጸም የሚችል ከመሆኑ ጋር በተያያዘ ሳይከራከር ከፍተኛ ፍርድ ቤቱ ይህን ወሳኔ መስጠቱ አግባብ አለመሆኑን የተከራከረ ቢሆንም፣ ስምምነቱ ግልጽና ሊፈጸም የሚችል ስለመሆኑ ገልጸው አልተከራከሩም። እኛም ለክርክሩ ምክንያት የሆነውን የእርቅ ስምምነት አስቀርቦን እንዳየነው እርቅ ስምምነቱ ስለየትኛው ቤት፣ እንዲሁም ተጠሪ በእርቅ ስምምነቱ መሠረት እንዲፈጸም የሚጠበቅበት ግዴታ ምን እንደሆነ በተብራራ መልኩ አያስቀምጥም። በፍትሐብሔር ህጉ አንቀጽ 3312(1) መሠረት እንደወሳኔ ተቆጥሮ በፍርድ ቤት ለአፈፃፀም አቅርቦ ማስፈጸም ይቻል ዘንድ ስምምነቱ ግልጽና የፈፃሚውን አካል ግዴታ በማያሻማ ሁኔታ የሚገልጽ መሆን አለበት። በዚህ ዓይነት ግልጽ ያልሆነ የእርቅ ስምምነት ሲቀርብ፣ ጉዳዩ የቀረበለት ፍርድ ቤት የሌላ ተከራካሪ ወገን ክርክር እንኳን መስማት ሳያስፈልገው ይህንን ጠቅሶ ክስን ወድቅ ማድረግ ይችላል። ከዚህ አንፃር ሲታይ የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት፣ ቤቱ የመንግስት ነው በሚል የሰር ፍርድ ቤት የደረሰበትን ድምዳሜ ማረም ሲገባው ይህን አለማረሙ ስህተት ቢሆንም፣ አመልካቾች ለክላቸው መሠረት ያደረጉት ስምምነት ግልጽ እና የተብራራ አይደለም በሚል ምክንያት የቀረበለትን አቤቱታ ወድቅ በማድረግ የሰጠው ትዕዛዝ በአግባቡ ነው ከሚባል በስተቀር መሠረታዊ የሆነ የህግ ስህተት የተፈጸመበት ሆኖ ስላልተገኘ ተከታዩ ተወስኗል።

ወ ሳ ኔ

1. የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመ/ቁ/189984 በቀን 20/10/09 ዓ.ም በዋለው ችሎት የሰጠው ትዕዛዝ በፍ/ሥ/ሥ/ህጉ አንቀጽ 348(1) መሠረት ፀንቷል፤ የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በመ/ቁ/101014 በቀን 03/02/09 ዓ.ም በዋለው ችሎት ቤቱ የመንግስት ነው በማለት የሰጠው የወሳኔ ክፍል ተሸሯል።
2. ይህ ችሎት በቀን 13/03/2010 ዓ.ም በዋለው ችሎት የሰጠው የዕግድ ትዕዛዝ ተነስቷል።
3. በዚህ ችሎት የተደረገው ክርክር ያስከተለውን ወጪ እና ኪሳራ ግራ ቀኝ የየራሳቸውን ይቻሉ ብለናል።

መዝገቡ ተዘግቷል፤ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት ።

መ/ዪ